

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W
POWIECIE WSCHOWSKIM NA
LATA 2010 - 2017**

WSCHOWA 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WSCHOWSKIEGO	5
1.Dane terytorialno-ludnościowe	5
2. Gospodarka i przemysł.....	7
3.Edukacja.....	8
4.Ochrona zdrowia	9
ROZDZIAŁ II. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE WSCHOWSKIM	10
1.Instytucjonalne formy pomocy społecznej	10
2. Organizacje pozarządowe.....	15
3. Rodzinna opieka zastępcza.....	16
4. Pełnoletni wychowankowie z rodzin zastępczych.....	19
ROZDZIAŁ III. PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE WSCHOWSKIM.....	20
1. Ubóstwo	24
2. Bezrobocie.....	25
3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	30
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	41
5. Potrzeba ochrony macierzyństwa	42
6. Alkoholizm.....	42
7. Przemoc w rodzinie	46
8. Przystępczość.....	48
ROZDZIAŁ IV. ANALIZA SWOT.....	54
ROZDZIAŁ V. KIERUNKI ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE WSCHOWSKIM – CELE STRATEGICZNE	57
ROZDZIAŁ VI. WDROŻENIE I MONITORING	63
Spis tabel i wykresów.....	64

WSTĘP

Mając na uwadze art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) zadaniem każdego powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Pojęcie strategii definiowane jest bardzo różnie. Dla potrzeb niniejszego opracowania strategię rozumie się jako celowy zbiór decyzji i działań realizowanych w określonym czasie, tj. jako zbiór celów głównych i przedsięwzięć organizacyjnych. Jest to więc koncepcja działania o walorach wykonalności, rozumiana i wykonywana przez podmioty biorące udział w jej realizacji.

Wyznacznikiem kierunków działań niniejszej strategii są :

- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i rodziny oraz jednostki wymaga wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy i przede wszystkim systemowego oraz profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych

Dokument ten w zakresie diagnozy społecznej bazuje na danych statystycznych i informacjach uzyskanych z placówek znajdujących się na terenie powiatu, działających w obszarze pomocy społecznej lub współpracujących w tym zakresie. W oparciu o diagnozę problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Wschowskiego wyznaczono w tym dokumencie kierunki rozwoju pomocy społecznej, z uwzględnieniem aktualnych trendów i założeń realizowanych w naszym kraju w tej sferze. Obecnie zachodzą tu duże zmiany. Od kilku lat powoli następuje przejście od systemu, który opierał się przede wszystkim na udzielaniu najbardziej potrzebującym wsparcia finansowego do modelu, w którym zaczyna wzmocniać się postawy aktywne oraz wspierać osoby i rodziny nie tylko finansowo, ale przede wszystkim oferując im pomoc w rozwiązywaniu ich problemów. Dlatego też powstaje szereg instytucji, które oferują swoją pomoc i usługi różnym grupom osób. Rozwija się profesjonalna praca socjalna z klientem oraz poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne. Wiadomo już nie od dziś, że pomoc społeczna, która oferuje tylko wsparcie finansowe jest

skuteczna, ale tylko doraźnie. Jednakże w konsekwencji często powoduje powstawanie postaw roszczeniowych, niezaradność i bierność u osób korzystających. Równie ważnym zadaniem jest to, żeby pomoc, w tym praca socjalna nie była kierowana tylko w stosunku do pojedynczych osób, lecz do całych rodzin, gdyż daje to szansę, że kolejne pokolenia nie będą beneficjentami pomocy społecznej. W związku z tym, do współpracy w zakresie realizacji strategii zaproszono wiele różnych instytucji, ponieważ tylko współdziałanie w zakresie jej realizacji, przy pomocy wykwalifikowanej kadry da szansę osiągnięcia wyznaczonych w strategii celów.

Ujęte w strategii problemy mają podstawowe znaczenie, jeżeli chodzi o funkcjonowanie rodzin i osób w środowisku, w którym żyją. Wyznaczone z kolei w strategii kierunki rozwoju pomocy społecznej będą miały zasadniczy wpływ na poprawę ich funkcjonowania. Zawarte w tym dokumencie cele strategiczne mają doprowadzić do zminimalizowania istniejących problemów, prowadzących do pogłębiania się niekorzystnych zjawisk, prowadzących do nawarstwiania się sytuacji patologicznych w rodzinach, zwiększających liczbę osób wymagających pomocy.

Wyznaczone cele strategiczne spójne są z nałożonymi na powiat zadaniami wynikającymi z Ustawy o pomocy społecznej, czy też ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz innymi aktami prawnymi. Podstawą formułowania kierunków działań w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie jest przyjęty przez Radę Powiatu Program Wspierania Osób niepełnosprawnych w Powiecie Wschowskim na lata 2003-2013.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wschowskim będzie podstawą do budowania kolejnych programów, w tym przede wszystkim programów opieki nad rodziną i dzieckiem, czy programów profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jej realizacja będzie na bieżąco monitorowana. W przypadku konieczności wprowadzenia niezbędnych zmian, będzie podlegała aktualizacji.

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WSCHOWSKIEGO

1. Dane terytorialno-ludnościowe

Powiat Wschowski położony jest w województwie lubuskim na pograniczu z Wielkopolską i Dolnym Śląskiem. Według podziału usytuowany jest w obrębie trzech makroregionów. Północna część obszaru powiatu wchodzi w skład Pojezierza Leszczyńskiego, południowa część wchodzi w skład Wysoczyzny Leszczyńskiej, natomiast fragment południowo - zachodni to teren Pradoliny Głogowskiej. Powiat Wschowski stanowią 3 gminy: Sława, Szlichtyngowa i Wschowa. Ze względu na bliskość granicy polsko - niemieckiej wchodzi one w skład Euroregionu "Spree - Nysa - Bóbr." Powiat obejmuje powierzchnię 624,8 km², liczba ludności wynosi 38,9 tysięcy. Siedzibą władz powiatu jest miasto Wschowa, które skupia około 15 tysięcy mieszkańców. Wschowa jest zarazem głównym ośrodkiem handlowo - usługowym i przemysłowym. Miasto to pełni również funkcję ponadlokalnego centrum oświatowego i kulturalnego.

Tabela nr 1 **Powierzchnia i ludność Powiatu Wschowskiego**

Miejscowość	Powierzchnia (km2)	Liczba mieszkańców
Wschowa	197	21.579
miasto	8	14.428
gmina	189	7.151
Sława	327	12.221
miasto	14	3.900
gmina	313	8.321
Szlichtyngowa	100	5.106
miasto	2	1.359
gmina	98	3.747
Razem	624	38.906

Dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze stan na dzień 31.12. 2007r.

W Powiecie Wschowskim na 38.906 mieszkańców 22,47% osób jest w wieku przedprodukcyjnym, 64,51% w wieku produkcyjnym natomiast 13,01% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Mężczyźni stanowią przeważającą grupę 51% osób w wieku przedprodukcyjnym. Również w wieku produkcyjnym przeważa ilość mężczyzn, których jest 13.103 (52%) Natomiast w grupie osób w wieku poprodukcyjnym większość stanowią kobiety, których jest 3.509 (69%).

Dane statystyczne mówią o tym, iż na 55 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada 100 osób w wieku produkcyjnym. Co potwierdza ogólnopolską tendencję starzenia się społeczeństwa również w Powiecie Wschowskim.

Tabela nr 2. **Struktura wiekowa ludności powiatu**

Gmina/Miasto	Liczba mieszkańców	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Wschowa	ogółem: 21.579	ogółem: 4.689 w tym kobiety: 2.273	ogółem: 14.010 w tym kobiety: 6.698	ogółem: 2.880 w tym kobiety: 2.006
Sława	ogółem: 12.221	ogółem: 2.795 w tym kobiety: 1.356	ogółem: 7.863 w tym kobiety: 3.784	ogółem: 1.563 w tym kobiety: 1.063
Szlichtyngowa	ogółem: 5.106	ogółem: 1.260 w tym kobiety: 625	ogółem: 3.227 w tym kobiety: 1.515	ogółem: 619 w tym kobiety: 440
OGÓŁEM:	38.906	8.744	25.100	5.062

Dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze stan na dzień 31.12. 2007r.

2. Gospodarka i przemysł

Warunki naturalne zadecydowały o strukturze gospodarki Powiatu Wschowskiego, jego obecnych i przyszłych możliwościach. Dominującym działem gospodarki jest rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy, a także w coraz większym stopniu szeroko pojęte usługi. Użytki rolne zajmują około 53 % ogólnej powierzchni powiatu (w tym 10 % stanowią użytki zielone).

Przemysł reprezentowany jest przede wszystkim przez branżę spożywczą, metalową i maszynową (produkcja urządzeń komunalnych, remonty obrabiarek), drzewną oraz odzieżową. Do najważniejszych zakładów w gminie Wschowa należą: Dobrowolski (urządzenia komunalne), Jedność" Sp.z o.o., "Ars Longa" - (studio opraw artystycznych)

w Przyczynie Dolnej, Przedsiębiorstwo Wielozakładowe "Sekpol" - Zakład Produkcyjny w Tylewicach i Przedsiębiorstwo Produkcyjno -Usługowe "Elektrobud" w Przyczynie Dolnej, „Stena” (recykling), „Polmeka” produkcja urządzeń dla rolnictwa, „Stapi” w Osowej Sieni (przetwarzanie warzyw). Wysokiej pozycji gminy w produkcji rolniczej, szczególnie zwierzęcej sprzyja działalność znanego z wielu osiągnięć w kraju Ośrodka Hodowli Zwierząt Zarodowych w Osowej Sieni. W produkcji roślinnej na terenie powiatu przeważa uprawa zbóż, buraków cukrowych, ziemniaków natomiast w produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i bydła. Gmina Sława należy do czołówki w przetwórstwie mięsa w całym pasie zachodniej Polski. Zlokalizowane są tu duże zakłady mięsne, m.in. firma "Balcerzak i Spółka", oraz Gminna Spółdzielnia "Dobrosława", których wyroby znane są w całej Polsce i na rynkach zagranicznych. Wysoką pozycję w produkcji rolniczej zajmuje przedsiębiorstwo "Hajduk", które zajmuje się produkcją podłoża do pieczarek oraz samych pieczarek. Gmina Szlichtyngowa jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne zajmują 63% obszaru gminy, natomiast 28% to obszary leśne. Dominuje tu rolnictwo indywidualne, np. Gospodarstwo Hodowli Zarodowej Skarbu Państwa Osowa Sień - Gospodarstwo Rolne w Jędrzychowicach.

Liczne jeziora i lasy zlokalizowane na terenie powiatu stwarzają doskonałe warunki do rozwoju turystyki. Regionem najatrakcyjniejszym pod względem turystycznym jest Pojezierze Sławskie, w skład którego wchodzi kilka jezior, w tym największe w regionie Jezioro Sławskie o powierzchni 817 ha. Na terenie gminy Sława turyści mają zapewnioną doskonałą bazę noclegową i żywieniową. Do dyspozycji gości jest w sumie około 40 ośrodków wypoczynkowych, pensjonatów i kwater prywatnych.

3.Edukacja

Na terenie powiatu dobrze rozwinięta jest infrastruktura oświatowa. Istnieje 19 szkół podstawowych, 6 szkół gimnazjalnych, 9 szkół ponadgimnazjalnych, 2 szkoły policealne, 6 szkół dla dorosłych, 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który jest największą placówką kształcenia specjalnego na terenie województwa lubuskiego oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I-go stopnia. Placówki ponadgimnazjalne mają szeroką ofertę edukacyjną ukierunkowaną na aktualne potrzeby rynku pracy.

Według danych statystycznych we wszystkich typach szkół na terenie powiatu w roku szkolnym 2007/2008 uczyło się 5.855 uczniów, w tym:

- 2 .848 w szkołach podstawowych,
- 1.663 w szkołach gimnazjalnych,

- 1.344 w szkołach ponadgimnazjalnych,
- 426 w szkołach dla dorosłych.

4.Ochrona zdrowia

Na terenie Powiatu Wschowskiego funkcjonuje 18 zakładów opieki zdrowotnej, 9 praktyk lekarskich i 10 aptek. W przeliczeniu na 10 tys. osób przypada 58,9 łóżek w szpitalach – wskaźnik dla województwa lubuskiego wynosi 42,8.

Tabela nr 3. **Placówki opieki zdrowotnej i apteki w Powiecie Wschowskim**

	Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Apteki	Liczba ludności na 1 aptekę
		Zakłady opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie		
Powiat Wschowski	58,9	18	9	10	3 891

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, dane na dzień 31 XII 2007

Mieszkańcy powiatu do dyspozycji mają szpital prowadzony przez niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, w ramach którego funkcjonuje:

- oddział chorób wewnętrznych,
- oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
- oddział położniczo – ginekologiczny i noworodków,
- oddział chirurgii,
- izba przyjęć.

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej szpital prowadzi:9 poradni:

- poradnia alergologiczna,
- poradnia ginekologiczno – położnicza,
- poradnia patologii ciąży,
- poradnia chirurgiczna,
- poradnia urazowo – ortopedyczna,
- poradnia zdrowia psychicznego,
- poradni terapii uzależnień,
- rehabilitacja,

- ZOL

ROZDZIAŁ II. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE WSCHOWSKIM

1. Instytucjonalne formy pomocy społecznej

Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Organem prowadzącym dla Domów Dziecka znajdujących się na terenie Powiatu Wschowskiego jest Starostwo Powiatowe we Wschowie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako organ pomocniczy Starosty w wykonywaniu zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej sprawuje bezpośrednio nadzór nad tymi placówkami. Wszystkie placówki posiadają wpis do wojewódzkiego rejestru placówek opiekuńczo – wychowawczych w województwie lubuskim. Organizacje placówek opiekuńczo – wychowawczych, procedury kwalifikowania i kierowania dziecka do placówki oraz standardy usług świadczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 roku w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Kierowanie dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej na pobyt całodobowy następuje dopiero po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinnej opiece zastępczej.

Opieka instytucjonalna nad dzieckiem w Powiecie Wschowskim realizowana jest poprzez trzy 14 – osobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Dom Dziecka we Wschowie przy ul. Reymonta 1
- Dom Dziecka w Sławie przy ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36
- Dom Dziecka w Sławie przy ul. Słonecznej 5.

Z placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Wschowskim tj. Domów Dziecka we Wschowie i Sławie w latach 2007 - 2009 korzystało 265 dzieci. Zgodnie z procedurami programów naprawczych liczbę miejsc statutowych w w/w placówkach stopniowo zmniejszano. W 2007r. wynosiła jeszcze 66 miejsc, natomiast już na koniec 2009r. wynosiła 42 miejsca.

W roku 2007 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie wydało 20 skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 14 do Domu Dziecka we Wschowie oraz 6 do Domów Dziecka w Sławie. W przeciągu 2008 roku wydało 24 skierowania do placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 17 do Domu Dziecka we Wschowie oraz 7 do Domów Dziecka w Sławie. W roku 2009 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie wydało 14 skierowań do placówek opiekuńczo - wychowawczych, w tym 9 do Domu Dziecka w Sławie przy ul. Słonecznej 5 oraz 5 do Domu Dziecka w Sławie przy ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36. W placówkach umieszczane były dzieci z Powiatu Wschowskiego. Analizując powyższe dane można zauważyć, że liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo wychowawczych zdecydowanie zmalała. Jest to przede wszystkim wynikiem programów dochodzenia do standardów, które zakładają funkcjonowanie małych 14 – osobowych placówek, w związku z czym Powiat Wschowski, posiadając małe placówki, nie ma już możliwości przyjmowania dzieci z innych powiatów, tak jak to występowało w latach ubiegłych.

Dom Dziecka we Wschowie

Nowy Dom Dziecka we Wschowie funkcjonuje od 1 września 2009r. Powstał w wyniku przekształcenia dużej 42 – osobowej placówki, w małą 14 – osobową. Dom Dziecka we Wschowie jest placówką socjalizacyjną, zapewniającą całodobową opiekę dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. Znajduje się w nowowynbudowanym budynku jednorodzinny.

W Domu Dziecka we Wschowie w latach 2007 – 2009 przebywało 147 dzieci. Obecnie dzieci przebywające w placówce są w przedziale wiekowym od kilku do 18 lat. Większość dzieci umieszczonych w placówce posiada biologicznych rodziców. Są oni najczęściej niewydolni wychowawczo lub reprezentują patologię społeczną. Dom spełnia wszystkie obowiązujące standardy wymagane przepisami prawa.

Dom Dziecka w Sławie ul. Słoneczna 5

Dom Dziecka w Sławie przy ul. Słonecznej 5 funkcjonuje od 1 września 2007 roku. Jest całodobową placówką wielofunkcyjną, czyli łączącą zadania placówki socjalizacyjnej oraz interwencyjnej. Posiada 14 miejsc dla wychowanków. Dzieci zamieszkują w budynku jednorodinnym w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego, w jednej grupie wychowawczej. Dzieci przebywające w Domu Dziecka przy ul. Słonecznej są w przedziale wiekowym od kilku do 18 lat. W latach 2007 – 2009 w placówce przebywało 52 dzieci.

Dom Dziecka w Sławie ul. Odr. Wojska Polskiego 36

Dom Dziecka w Sławie przy ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36 jest całodobową placówką socjalizacyjną i funkcjonuje samodzielnie od 1 września 2007 roku. Posiada 14 miejsc dla wychowanków. W placówce dzieci również zamieszkują w budynku jednorodinnym, w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego. W Domu Dziecka w Sławie przy ul. Odr. Wojska Polskiego 36 w latach 2007 – 2009 przebywało 51 dzieci.

Dom Pomocy Społecznej

We Wschowie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, który jest przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i fizycznie. Jest on prowadzony na zlecenie powiatu przez Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety Prowincji Poznańskiej. W placówce przebywają dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe, które osiągnęły w niej pełnoletność. Dom Pomocy Społecznej posiada 60 miejsc. Głównym jego zadaniem jest świadczenie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Według stanu na dzień 31.12.2009r. w placówce przebywało 60 mieszkańców.

Większość mieszkańców Domu Pomocy Społecznej we Wschowie to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, które nie poruszają się i nie sygnalizują podstawowych potrzeb biologicznych. Sprawniejsi mieszkańcy uczą się w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym we Wschowie oraz uczestniczą w zajęciach rewalidacyjnych.

Warsztat Terapii Zajęciowej

W Powiecie Wschowskim funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej, nad którym nadzór merytoryczny pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Warsztat działa przy Zakładzie Pracy Chronionej „Jedność” Sp. z o.o. we Wschowie. Finansowany jest ze środków PFRON. Uczestnikami WTZ mogą być osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Wschowski WTZ liczy 25 uczestników, w przedziale wiekowym od 21 do 54 lat. Osoby niepełnosprawne uczęszczające do WTZ objęte są kompleksową rehabilitacją, która prowadzona jest w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji i terapii w zakresie rozwoju:

- umiejętności życia codziennego i zaradności osobistej,
- samodzielności sfery społecznej,
- form komunikacji werbalnej i niewerbalnej (umiejętności nawiązywania i podtrzymywania kontaktów),
- znajomości i umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej,
- kształtowania prawidłowej postawy zawodowej,
- poprawy kondycji psychicznej oraz fizycznej sprzyjającej niezależności, samodzielności, aktywności i radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- umiejętności wykonywania różnych czynności wynikających z form terapii zajęciowej.

Uczestnicy warsztatu mają do dyspozycji następujące pracownie:

- plastyczną,
- gospodarstwa domowego,
- rękodzieła artystycznego,
- krawiecką,
- florystyczną.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie jest realizacja zadań własnych i zadań zleconych wynikających z Ustawy o pomocy społecznej, Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, a także Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie obejmuje pomocą rodziny zastępcze, pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, osoby niepełnosprawne oraz osoby dotknięte przemocą w rodzinie. Przy PCPR działa Centrum Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, w którym wszystkie osoby niepełnosprawne mogą otrzymać bieżące informacje w zakresie przepisów prawnych, rehabilitacji, zatrudnienia, szkolenia, przysługujących ulg i uprawnień oraz możliwości dofinansowań ze środków PFRON z tytułu:

- uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- szkoleń osób niepełnosprawnych organizowanych przez PUP.

Ośrodki pomocy społecznej

W Powiecie Wschowskim działają trzy ośrodki pomocy społecznej: Ośrodek Pomocy Społecznej we Wschowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie i Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowie.

Zadaniem ośrodków pomocy społecznej jest realizacja zadań własnych i zadań zleconych wynikających z Ustawy o pomocy społecznej, Ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do ośrodków pomocy społecznej mogą zgłaszać się po pomoc wszystkie osoby, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

2. Organizacje pozarządowe

Na terenie Powiatu Wschowskiego zarejestrowanych jest ponad 60 organizacji pozarządowych, lecz tylko część z nich prowadzi działania w obszarze pomocy społecznej. Są to następujące stowarzyszenia:

- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Zarząd w Sławie i we Wschowie (udziela pomocy osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym)
- Polski Komitet Pomocy Społecznej we Wschowie (udziela pomocy osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym)
- Polski Związek Diabetyków Zarząd Koła we Wschowie (udziela pomocy osobom chorym na cukrzycę)
- Parafialny zespół CARITAS przy parafii pw. Św. Jadwigi Królowej we Wschowie (udziela pomocy osobom i rodzinom żyjącym w ubóstwie, osobom starszym, niepełnosprawnym, samotnym i będącym w sytuacjach kryzysowych),
- Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” Oddział Terenowy we Wschowie (udziela pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci, ofiarom przemocy w rodzinie, osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków oraz ich rodzinom),
- Polski Związek Niewidomych Koło we Wschowie (udziela pomocy osobom niewidomym),
- Stowarzyszenie Amazonek Wschowskich (udziela pomocy kobietom po mastektomii oraz dotkniętym chorobą nowotworową piersi),
- Sławskie Stowarzyszenie „Klub Abstynenta” (udziela pomocy uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom),
- Stowarzyszenie Usamodzielnionych Wychowanków Domu Dziecka im. T. Kościuszki we Wschowie (zrzesza byłych wychowanków placówki),
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gorzowskiej, Zarząd Dekanalny we Wschowie udziela pomocy osobom i rodzinom ubogim, osobom niepełnosprawnym, osobom starszym oraz osobom i rodzinom w sytuacjach kryzysowych),

- Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomocna Dłoń” we Wschowie (udziela pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym ruchowo),
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek” we Wschowie (udziela pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym intelektualnie),
- Wschowskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Podaj dalej” we Wschowie (udziela pomocy uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom),
- Wschowskie Stowarzyszenie „Otwórzmy Serca” we Wschowie (działa na rzecz osób niepełnosprawnych).

3. Rodzinna opieka zastępcza

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo władzy rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę poprzez umieszczenie go w zastępczej formie opieki. Na terenie Powiatu Wschowskiego na koniec 2009r. umieszczonych było w rodzinach zastępczych 74 dzieci.

Ilość dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki w latach 2007 - 2009 obrazuje tabela nr 4

Tabela nr 4. **Ilość dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki w latach 2007 – 2009.**

Lp.	Forma pomocy	Liczba dzieci		
		2007	2008	2009
1	Rodziny zastępcze spokrewnione	63	67	63
2	Rodziny zastępcze niespokrewnione	9	9	9
3	Zawodowe rodziny zastępcze	0	2	2
Ogółem		72	78	74

Z powyższych danych statystycznych wynika, że nastąpił niewielki spadek liczby dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki w 2009r. w stosunku do roku 2008.

Na terenie Powiatu Wschowskiego w 2009r. było 56 rodzin zastępczych.

Liczbę rodzin zastępczych w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009 przedstawia tabela nr 5

Tabela nr 5. **Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009.**

Typy rodzin	2007	2008	2009
Rodziny zastępcze spokrewnione	46	50	47
Rodziny zastępcze niespokrewnione	7	7	8
Zawodowe rodziny zastępcze	0	1	1
Ogółem	53	58	56

Powyższe dane statystyczne wskazują, że w latach 2007 – 2009 najczęściej było rodzin zastępczych spokrewnionych. Obserwuje się jednak niewielki ich spadek w 2009r.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej Starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej udziela tej rodzinie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w tej rodzinie. Wysokość pomocy uzależniona jest od wieku dziecka oraz stanu jego zdrowia.

Rodzinom zastępczym udzielana jest również poza pomocą pieniężną pomoc w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Każda nowa decyzja przyznająca pomoc rodzinie zastępczej poprzedzona jest przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego, który ma na celu ustalenie sytuacji osobistej, zdrowotnej, zawodowej i finansowej rodziny oraz sytuacji umieszczonych w niej dzieci. W trakcie przeprowadzania wywiadów środowiskowych ustala się także przyczyny umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych. Przeważnie są one złożone. Rodzice coraz częściej są niezaradni życiowo, zaniedbują swoje dzieci, dlatego też często rodzina zastępcza stwarza dzieciom jedyną szansę na polepszenie ich sytuacji. Nawarstwianie się problemów, które na bieżąco nie są rozwiązywane prowadzi w konsekwencji do pojawienia się w rodzinie uzależnień, przemocy, ucieczek dzieci z domu, zaburzeń osobowości. Brak pracy, zbyt niskie dochody, trudności mieszkaniowe także negatywnie wpływają na sytuację rodzin biologicznych.

Z rodzinami biologicznymi w miarę możliwości prowadzona jest przez PCPR i OPS praca socjalna. Rezultatem tej pracy powinien być, ewentualny powrót dzieci do naturalnych rodzin. Jeśli istnieją przesłanki umożliwiające powrót dzieci do rodzin biologicznych, niezwłocznie jest o tym zawiadamiany sąd rodzinny. PCPR we Wschowie współpracuje w celu poprawy funkcjonowania rodzin z ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, z Sądem Rodzinnym, a także w razie zagrożenia dobra małoletnich dzieci z policją.

W celu rozwoju rodzinnej opieki zastępczej w Powiecie Wschowskim konieczne jest utworzenie zawodowej rodziny zastępczej, pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego, a także specjalistycznego poradnictwa. Ważnym zadaniem jest również propagowanie rodzinnej opieki zastępczej, ponieważ w dalszym ciągu brak jest kandydatów do pełnienia tej funkcji.

4. Pełnoletni wychowankowie z rodzin zastępczych

W Powiecie Wschowskim, pod opieką PCPR przebywają pełnoletni wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek. Po osiągnięciu pełnoletności wychowankowie rozpoczynają proces usamodzielnienia i ubiegają się o pomoc na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie lub pozostają w rodzinie zastępczej do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęli naukę przed osiągnięciem pełnoletności. Usamodzielniani wychowankowie poza pomocą pieniężną są objęci pracą socjalną w szczególności w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa w sprawach osobistych, zawodowych i rodzinnych,
- wsparcia i motywacji do działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia,
- pomocą w rozwiązywaniu problemów osobistych,
- pomocą w wyborze dalszego toku kształcenia.

Zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomoc:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie,
- 2) pieniężną na kontynuowanie,
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym mieszkaniu chronionym,
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia,
- 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

Szczegółowe zasady, warunki i kryteria przyznawania pomocy pieniężnej regulują zapisy ustawy o pomocy społecznej oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Głównym problemem, z którym borykają się pełnoletni wychowankowie jest brak własnego mieszkania. Powiat Wschowski nie dysponuje mieszkaniami usamodzielnienia i mieszkaniami chronionymi. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

ogranicza się do złożenia wniosku o przyznanie mieszkania z zasobów gminy pochodzenia lub pomocy w wynajęciu mieszkania lub pokoju.

Poniższa tabela przedstawia liczbę pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którym przyznano świadczenia pieniężne w latach 2007 – 2009.

Tabela nr 6. **Liczba pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którym przyznano świadczenia pieniężne w latach 2007 – 2009.**

Lp.	Pełnoletni wychowankowie	2007	2008	2009
1	Pełnoletni wychowankowie z placówek opiekuńczo-wychowawczych	7	9	5
2	Pełnoletni wychowankowie z rodzin zastępczych	21	25	24
Razem		28	34	29

Z analizy powyższych danych wynika, że zmniejszyła się liczba pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych korzystających z świadczeń pieniężnych przyznawanych przez PCPR., natomiast liczba wychowanków z rodzin zastępczych utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

ROZDZIAŁ III. PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE WSCHOWSKIM

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Według Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających

godności człowieka. Specyfiką działalności systemu pomocy społecznej jest różnorodność kategorii osób korzystających z pomocy społecznej.

Dominującymi problemami, z którymi nie radzą sobie mieszkańcy Powiatu Wschowskiego są:

- ubóstwo,
  - bezrobocie,
  - niepełnosprawność,
  - długotrwała lub ciężka choroba,
  - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
  - potrzeba ochrony macierzyństwa,
  - alkoholizm,
- a także przemoc w rodzinie i przestępczość.

Poniższe tabele przedstawiają najczęstsze powody ubiegania się mieszkańców powiatu o świadczenia z pomocy społecznej w latach 2007-2009.

Tabela nr 7. Najczęstsze powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007-2009.

Liczba rodzin			
Wyszczególnienie	2007	2008	2009
Ubóstwo	1484	1303	811
Bezrobocie	1165	862	765
Niepełnosprawność	656	514	475
Długotrwała lub ciężka choroba	541	581	477
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	336	414	302
Potrzeba ochrony macierzyństwa	135	171	133

Dane statystyczne uzyskane z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego.

Tabela nr 8. Najczęstsze powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego z podziałem na gminy w latach 2007-2009.

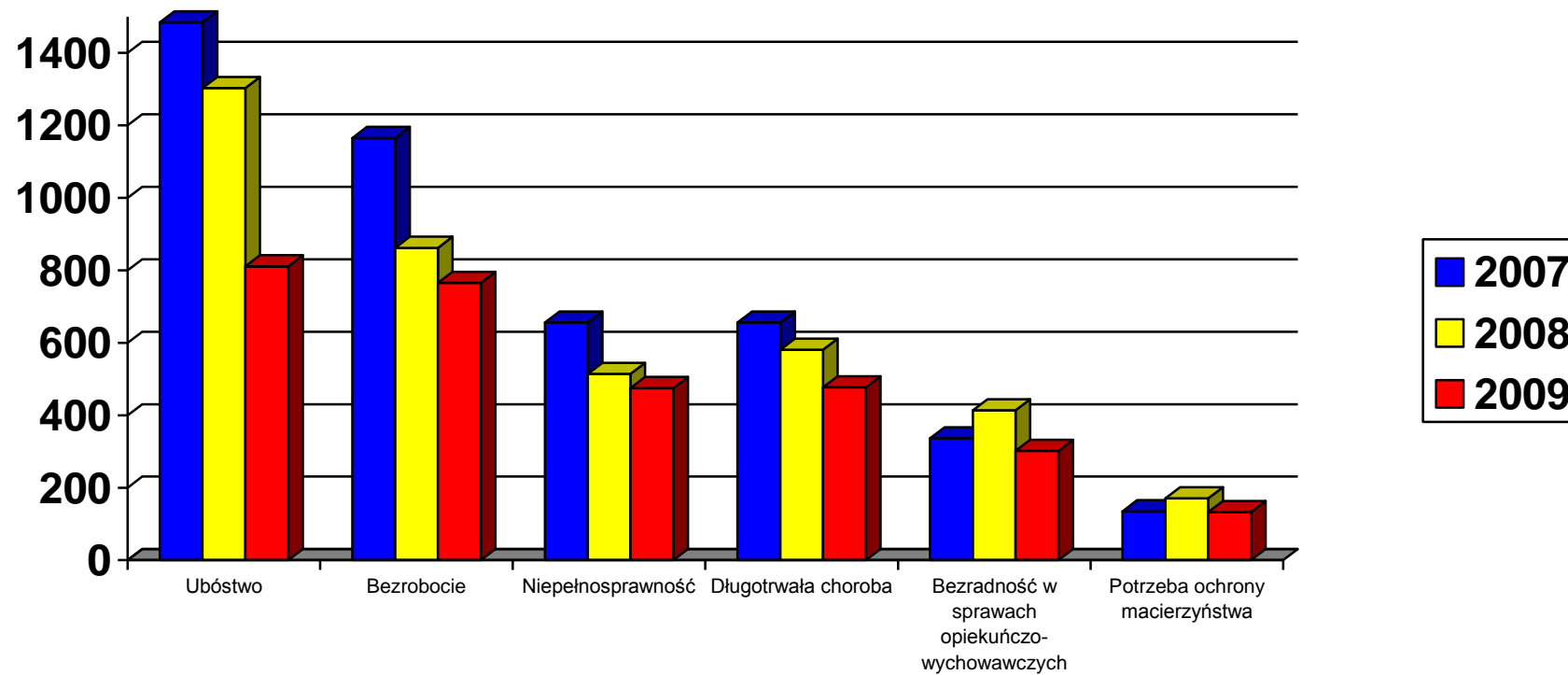
Gmina	Wschowa			Sława			Szlichtyngowa		
	Liczba rodzin								
Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Ubóstwo	639	517	475	684	619	174	161	167	162
Bezrobocie	512	444	471	513	274	148	140	144	146
Niepełnosprawność	324	323	300	268	127	110	64	64	65
Długotrwała lub ciężka choroba	360	357	339	167	214	123	14	10	15
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	178	172	166	117	218	107	41	24	29
Potrzeba ochrony macierzyństwa	98	95	79	19	51	23	18	25	31

Dane statystyczne uzyskane z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego.

Z powyższych danych statystycznych wynika, że w ostatnich trzech latach następuje powolny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najwięcej rodzin, które ubiegały się o świadczenia z pomocy społecznej w latach 2007-2009 borykało się z problemem ubóstwa, wynikającym m.in. z bezrobocia. W 2009r. w Powiecie Wschowskim ubóstwo dotknęło 811 rodzin. Najwięcej rodzin z tym problemem, bo aż 475 korzystało z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie. Kolejnym powodem ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego była niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2009r. pomocą z tego tytułu były objęte łącznie 952 rodziny. Społeczność Powiatu Wschowskiego dotyka także problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i potrzeby ochrony macierzyństwa. Najwięcej rodzin objętych pomocą z tego tytułu było w 2008r.

Poniższy wykres przedstawia dominujące problemy społeczne w naszym powiecie w latach 2007-2009.

Wykres nr 1. **Dominujące problemy społeczne w Powiecie Wschowskim w latach 2007-2009 (dane statystyczne z OPS).**

Jak wynika z danych statystycznych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej w ostatnich trzech latach zmniejszała się liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Jednak pomimo tego, jest ich w Powiecie Wschowskim nadal bardzo dużo.

1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem "podstawowe potrzeby" kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia. Możemy wyróżnić trzy kategorie ubóstwa, ze względu na przyczyny, które je zapoczątkowały. Losowe spowodowane zdarzeniami niezależnymi od woli człowieka, należą do nich wypadki, choroby lub klęski żywiołowe. Ubóstwo subiektywne, powstałe na skutek czynników takich jak: brak zaradności i aktywności ludzi, słabe wykształcenie, niechęć do wykonywanej pracy, uzależnienie od zasiłków i pomocy społecznej, a także różne patologie społeczne. Kolejna kategoria to ubóstwo strukturalne, wynikające z zewnętrznych przyczyn gospodarczych. Chodzi tu głównie o bezrobocie, niskie wynagrodzenia, wysokie ceny.

Strategia aktywnego przeciwdziałania ubóstwu musi stanowić integralny element polityki społeczno – gospodarczej państwa, samorządów i władz lokalnych. Jednym z głównych powodów ograniczania ubóstwa jest zmniejszenie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację zawodową ludzi bezrobotnych.

Ubóstwo jest jednym z głównych problemów w Powiecie Wschowskim. Z danych statystycznych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, że w 2007r. z w/w problemem borykały się aż 1484 rodziny, tendencja tego problemu jest jednak spadkowa, ponieważ w 2009r. problem ten dotyczył już 811 rodzin.

Walka z ubóstwem jest bardzo trudna z uwagi na wielorakość problemów, jakie się na nie składają. Działania, które powinny być podejmowane w tej kwestii, to z pewnością ułatwianie rodzinom dotkniętym tym problemem dostępu do rynku pracy, edukacji, czy szkoleń. Niezbędna jest przy tym szeroko pojęta pomoc socjalna, na którą składa się zarówno wsparcie finansowe, jak i poradnictwo w zakresie różnych sfer życia. Ubóstwo to problem ogólnoswiatowy. Dotyka ludzi na wiele sposobów i jest ściśle powiązane z problemem

wykluczenia społecznego. W związku z tym, prawie każde działanie podejmowane w celu likwidacji wykluczenia społecznego jest elementem walki z ubóstwem.

2. Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy).

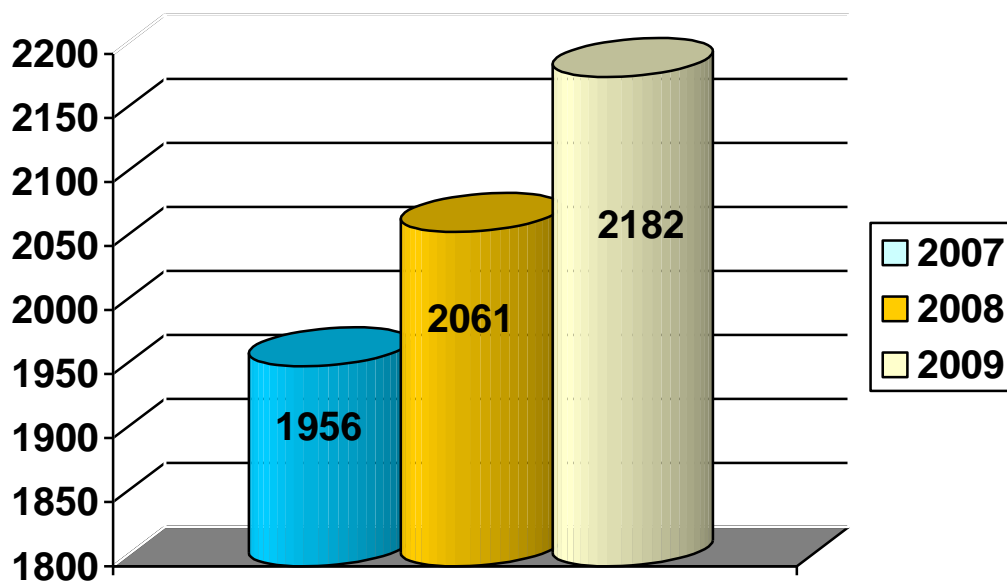
Bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest z reguły niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy dla ubiegających się o nie osób. Przyczynami mogą być również wadliwa organizacja rynku pracy, brak odpowiednich kwalifikacji bezrobotnych, oferowanie zbyt niskich stawek płac.

Mając na uwadze dane statystyczne uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie, liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiecie Wschowskim, według stanu na dzień:

- 31 grudnia 2007 roku wynosiła - 1 956 osób,
- 31 grudnia 2008 roku wynosiła - 2 061 osób,
- 31 grudnia 2009 roku wynosiła - 2 182 osób.

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że problem bezrobocia w ostatnich trzech latach przejawia tendencję wzrostową. Poniższy wykres obrazuje liczbę osób bezrobotnych w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009.

Wykres nr 2 Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiecie Wschowskim

Dane uzyskane z PUP różnicują osoby bezrobotne i poszukujące pracy w zależności od poziomu wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy zawodowej. Kwestie te w poszczególnych latach przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 9 Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2007r.

	Stan na dzień 31.12.2007r		Stan na dzień 31.12.2007r		Stan na dzień 31.12.2007r.	
Wyszczególnienie	Gmina Wschowa		Gmina Sława		Gmina Szlichtyngowa	
Poziom wykształcenia	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy
wyższe	54	1	23	0	11	0
policealne i średnie zawodowe	250	9	99	4	41	3
średnie ogólnokształcące	98	9	29	0	15	0
zasadnicze zawodowe	401	24	174	2	91	2
gimnazjalne i podstawowe	335	22	145	1	111	5
Kategorie wiekowe						
18-24 lat	215	3	125	0	57	1
25-35 lat	299	6	117	2	80	2
36-44 lat	195	10	77	3	45	3
45-54 lat	291	31	114	2	57	4
55-59 lat	120	12	34	0	20	0
60-64 lat	23	3	2	0	3	0
Czas pozostawania bez zatrudnienia						
do 1 m-ca	135	1	88	0	28	0
1-3 m-ce	235	3	122	1	52	0
3-6 m-cy	224	9	87	0	39	2
6- 12 m-cy	151	10	54	2	25	0
12-24 m-ce	146	18	50	2	36	1
pow. 24 m-cy	255	24	67	2	80	7
Staż pracy						
do 1 roku	178	9	44	2	51	1
1-5 lat	281	8	99	2	58	2
5-10 lat	155	10	72	1	40	1
10-20 lat	221	10	115	0	33	1
20-30 lat	120	1	50	0	10	0
pow. 30 lat	52	4	14	0	6	0
bez stażu	165	15	88	2	22	5

Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy

Tabela nr 10 Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2008r.

	Stan na dzień 31.12.2008r		Stan na dzień 31.12.2008r		Stan na dzień 31.12.2008r.	
Wyszczególnienie	Gmina Wschowa		Gmina Sława		Gmina Szlichtyngowa	
Poziom wykształcenia	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy
wyższe	65	2	26	0	15	0
policealne i średnie zawodowe	255	12	102	2	45	4
średnie ogólnokształcące	109	11	38	0	17	0
zasadnicze zawodowe	430	18	195	0	97	3
gimnazjalne i podstawowe	335	21	145	0	111	3
Kategorie wiekowe						
18-24 lat	278	2	122	0	83	1
25-35 lat	319	7	138	0	73	1
36-44 lat	211	5	78	2	47	2
45-54 lat	266	27	128	0	70	4
55-59 lat	91	18	36	0	20	2
60-64 lat	16	5	5	0	4	0
Czas pozostawania bez zatrudnienia						
do 1 m-ca	160	1	48	0	39	0
1-3 m-ce	315	5	149	0	79	0
3-6 m-cy	215	5	91	0	43	2
6- 12 m-cy	155	4	69	0	31	1
12-24 m-ce	142	13	77	1	27	1
pow. 24 m-cy	219	36	61	1	65	6
Staż pracy						
do 1 roku	185	8	39	0	47	1
1-5 lat	299	12	104	1	73	2
5-10 lat	158	9	72	0	39	2
10-20 lat	215	8	124	0	33	0
20-30 lat	160	0	36	0	11	0
pow. 30 lat	43	1	17	0	9	0
bez stażu	175	19	80	1	66	5

Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy

Tabela nr 11 Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2009r.

	Stan na dzień 31.12.2009r		Stan na dzień 31.12.2009r		Stan na dzień 31.12.2009r.	
Wyszczególnienie	Gmina Wschowa		Gmina Sława		Gmina Szlichtyngowa	
Poziom wykształcenia	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy
wyższe	91	4	22	0	15	1
policealne i średnie zawodowe	261	15	108	3	40	2
średnie ogólnokształcące	130	9	47	0	22	0
zasadnicze zawodowe	418	19	177	0	116	2
gimnazjalne i podstawowe	355	22	182	0	119	2
Kategorie wiekowe						
18-24 lat	287	6	123	0	94	2
25-35 lat	359	8	149	0	72	0
36-44 lat	218	8	93	1	45	1
45-54 lat	260	29	119	2	65	3
55-59 lat	111	14	46	0	28	1
60-64 lat	21	4	5	0	8	0
Czas pozostawania bez zatrudnienia						
do 1 m-ca	145	4	101	0	35	0
1-3 m-ce	340	6	174	0	82	1
3-6 m-cy	285	8	121	0	83	0
6- 12 m-cy	218	7	62	1	41	0
12-24 m-ce	127	3	33	0	36	1
pow. 24 m-cy	141	41	43	2	36	5
Staż pracy						
do 1 roku	178	6	60	0	47	1
1-5 lat	333	13	107	1	90	1
5-10 lat	181	9	99	0	37	0
10-20 lat	215	10	110	1	43	0
20-30 lat	168	0	41	0	25	0
pow. 30 lat	43	0	17	0	13	0
bez stażu	165	24	74	1	52	5

Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy

Jak wynika z analizy powyższych tabel najwyższy odsetek osób bezrobotnych i poszukujących pracy to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w przedziale wiekowym 25-35 lat, pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy ze stażem 1-5 lat. Dane te wskazują, że problem bezrobocia dotyka osoby, które rozpoczynają swoją karierę zawodową. Osoby z niewielkim stażem pracy, wskazującym na małe doświadczenie zawodowe lub bez stażu są zdecydowanie mniej konkurencyjne na rynku pracy, a pracodawcy chętniej zatrudniają osoby z doświadczeniem zawodowym. Podstawowe znaczenie w znalezieniu zatrudnienia ma poziom wykształcenia i kwalifikacje zawodowe. Poszukiwani są najczęściej pracownicy wykwalifikowani, którzy umożliwiają natychmiastowe podjęcie pracy, co oznacza, że szanse na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia zwiększają się wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Aby proces bezrobocia nie miał tendencji wzrostowej należy w dalszym ciągu podejmować i kontynuować kompleksowe działania aktywizujące osoby bezrobotne i pracodawców. Bardzo ważnym zadaniem jest aktywizacja pracodawców, oraz procesy wspierające powstawanie nowych miejsc pracy. Kolejnym narzędziem jest krzewienie postaw przedsiębiorczych, czyli wsparcie procesu samozatrudnienia oraz wsparcie osób zakładających własną działalność gospodarczą. Dodatkowo muszą być rozszerzane działania szkoleniowe i doradcze, skierowane do osób bezrobotnych, poszukujących pracy z uwzględnieniem zapotrzebowań lokalnego rynku pracy.

3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Postęp gospodarczy z jednej strony wpływa na komfort i wydłużenie trwania życia, ale z drugiej strony pociąga za sobą zagrożenie chorobami przewlekłymi wraz z konsekwencją konieczności zapewnienia opieki osobom dotkniętym problemem niepełnosprawności.

Polska jest krajem o bardzo **wysokiej i narastającej liczbie osób niepełnoprawnych**. To zjawisko nabiera coraz większej rangi wśród problemów społecznych w ostatnich latach.

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych (The World Programme of Action for Disabled Persons) oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities)

podkreślają, iż niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

Niesprawność (impairment) - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

Niepełnosprawność (disability) - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

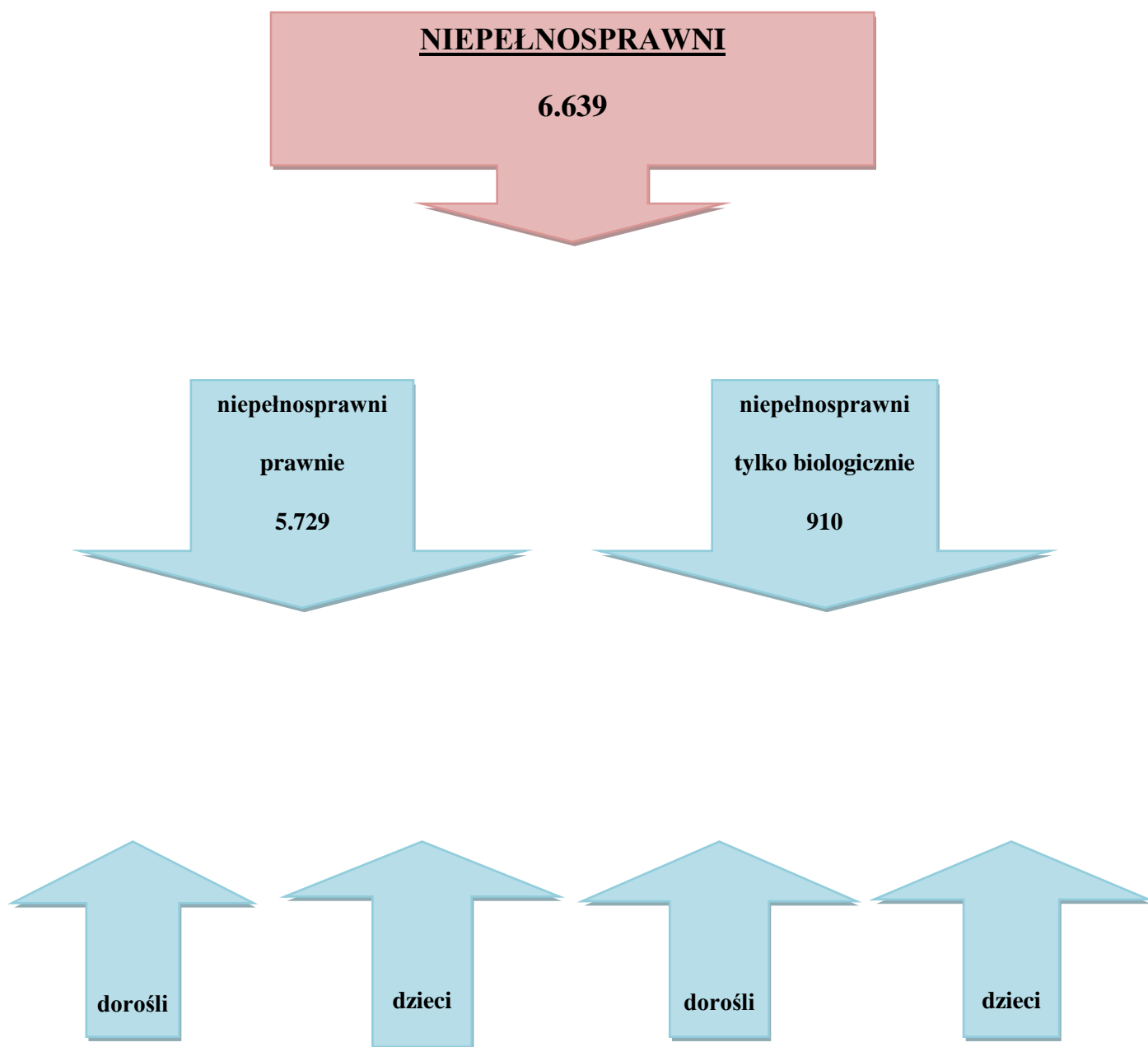
Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje: niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej. Ustawa wyróżnia trzy stopnie niepełnosprawności, a mianowicie: znaczny, umiarkowany i lekki.

Inną definicją, która jest stosowana dla celów rentowych i ubezpieczeniowych, jest definicja określona w ustawie i zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym. Tutaj niepełnosprawność opiera się o kryterium zawodowym i wg tej definicji niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy; natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Szacuje się, iż około 15% populacji dotknięte jest niepełnosprawnością. Dane przeprowadzonego Narodowego Spisu Powszechnego wskazują, że w 2002 roku w Polsce było 5 456 700 osób niepełnosprawnych. W Powiecie Wschowskim zamieszkiwało 6 639 osób niepełnosprawnych, w tym 254 dzieci, co stanowiło 17,06% ogółu ludności powiatu.

Wykres nr 3 Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wschowskim według kategorii niepełnosprawności.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002r.

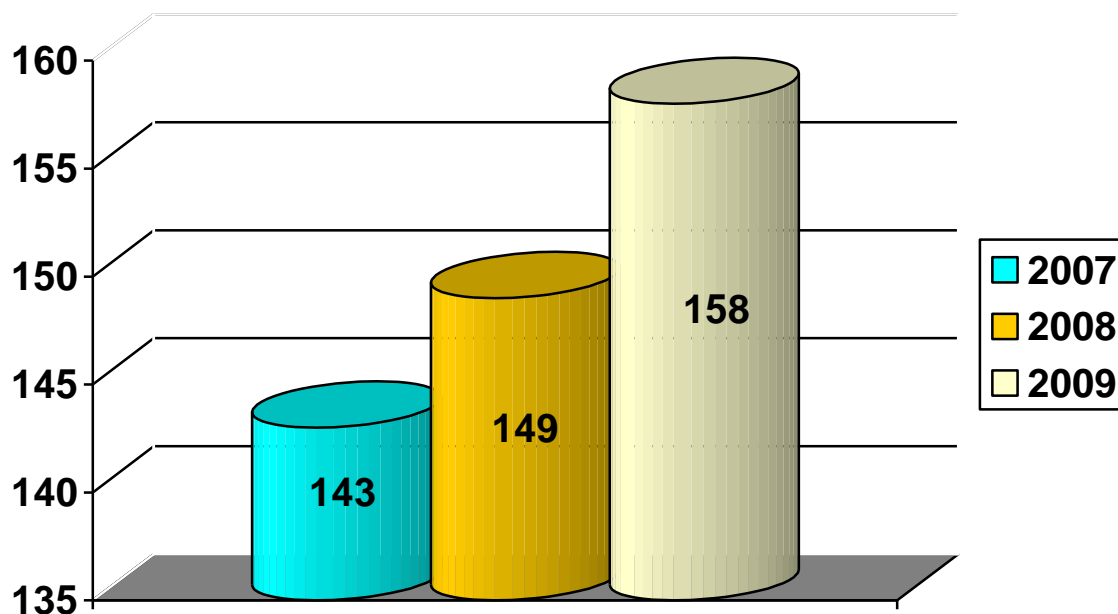
Poważnym problemem, który dotyka osoby niepełnosprawne jest bezrobocie. Ma ono wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka oraz jego rodzinę, a choroba lub niepełnosprawność pogłębiają jeszcze dodatkowo ten stan.

Przyczyną tego zjawiska jest ograniczenie dochodów – utrata pracy oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania, z uwagi na niepełnosprawność. Choroba lub niepełnosprawność wiąże się też z dodatkowym obciążeniem budżetu domowego związanego z wydatkami na leczenie i rehabilitację osoby niepełnosprawnej.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Informacje uzyskane z PUP we Wschowie zawarte w niniejszym opracowaniu świadczą, iż z ogólnej liczby osób niepełnosprawnych w powiecie, 130 osób jest zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne, kolejne 28 osób jako osoby poszukujące pracy (dane na dzień 31.12.2009r). Rzeczywista liczba osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia, może odbiegać od podanych danych statystycznych ponieważ rok 2009 wiązał się z ogólnoświatowym kryzysem gospodarczym.

Kwestie bezrobocia osób niepełnosprawnych obrazuje poniższy wykres oraz tabela.

Wykres nr 4 Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiecie Wschowskim

Na podstawie danych statystycznych, które obrazuje powyższy wykres można stwierdzić, że z roku na rok zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy.

Niemniej jest to niewielki wzrost, aczkolwiek w rzeczywistości liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych może być dużo wyższa, ponieważ nie wszystkie te osoby dokonują rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy. Często poszukują zatrudnienia samodzielnie, nie korzystając z usług PUP.

Tabela nr 12. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy w latach 2007 - 2009

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2007r		Stan na dzień 31.12.2008r		Stan na dzień 31.12.2009r.	
Poziom wykształcenia	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy
wyższe	0	0	1	1	8	4
policealne i średnie zawodowe	14	7	14	8	21	3
średnie ogólnokształcące	8	4	11	4	9	10
zasadnicze zawodowe	44	20	53	14	58	0
gimnazjalne i podstawowe	28	18	35	8	34	11
Kategorie wiekowe						
18-24 lat	14	1	16	2	17	5
25-35 lat	25	5	26	3	32	3
36-44 lat	14	8	21	5	12	3
45-54 lat	32	22	41	14	30	11
55-59 lat	7	10	9	7	20	5
60-64 lat	2	3	1	4	2	3
Czas pozostawania bez zatrudnienia						
do 1 m-ca	12	1	14	0	14	2
1-3 m-ce	15	3	32	4	28	2
3-6 m-cy	20	9	21	5	41	7
6- 12 m-cy	18	10	15	4	20	3
12-24 m-ce	11	15	14	6	15	3
pow. 24 m-cy	18	11	15	16	12	13
Staż pracy						
do 1 roku	12	7	12	6	12	4
1-5 lat	19	8	22	8	27	4
5-10 lat	11	6	10	3	16	3
10-20 lat	18	8	22	4	32	4
pow. 30 lat	7	1	5	0	6	0
bez stażu	13	12	15	10	13	12

Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie

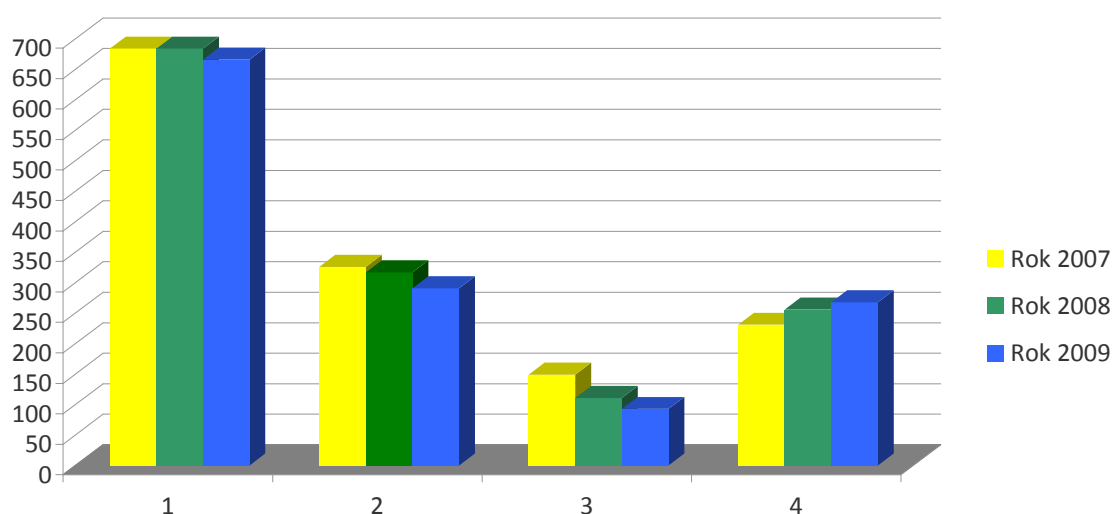
Z kolei powyższa tabela wskazuje, że osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP jako bezrobotne, w dużej większości posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i podstawowe, są w przedziale wieku 45 -54 lata, pozostają bez pracy pow. 1-3 m-cy, posiadają około 20 lat stażu pracy. Stan ten jest o tyle groźny, że są to osoby, których wydajność zawodowa spada, a wiek może prowadzić do pogorszenia stanu zdrowia. To, z kolei powoduje, że duża liczba osób niepełnosprawnych ubiega się o różnego rodzaju świadczenia z ośrodków pomocy społecznej i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Strukturę udzielanej pomocy finansowej przez PCPR ze środków PFRON w latach 2007-2009 obrazuje tabela nr 13.

Tabela nr 13. Struktura udzielonej pomocy finansowej ze środków PFRON w latach 2007-2009

L.p	Forma pomocy	2007rok	2008rok	2009rok
1	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych			
b.	liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej	281	322	226
	w tym: dzieci (z wiersza b)	42	39	22
	w tym: mieszkańcy wsi (z wiersza b)	75	87	38
2	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych			
b.	liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej	49	76	7
	w tym: dzieci (z wiersza b)	7	15	1
	w tym: mieszkańcy wsi (z wiersza b)	19	20	3
3.	Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych			
b.	liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej	220	254	258
	w tym: dzieci (z wiersza b)	50	54	54
	w tym: mieszkańcy wsi (z wiersza b)	93	92	104
4.	Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej			
	liczba instytucji	0	0	0
5	Zobowiązania dotyczące dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej			
	liczba osób	18	25	25
6	Szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych organizowane przez Kierownika PUP			
	liczba osób	4	0	1
7	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej			
	liczba osób	0	1	1
8	Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych			
	liczba wypłaconych dofinansowań	0	0	3
9	Udzielanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej			
	liczba osób	0	0	1

Z uwagi na ograniczone środki PFRON liczba osób niepełnosprawnych ubiegających się o dofinansowanie poszczególnych zadań ze środków PFRON jest dużo wyższa niż liczba tych, którym te dofinansowania przyznano. Poniższy wykres wskazuje, na jakie zadania jest największe zapotrzebowanie ze strony osób niepełnosprawnych.

Wykres nr 5 **Wskaźnik ilości najczęściej składanych wniosków w latach 2007 - 2009 na realizację zadań realizowanych ze środków PFRON**

1 – Ilość złożonych wniosków

2 – Ilość złożonych wniosków o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych

3 – Ilość złożonych wniosków o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na indywidualne wnioski osób niepełnosprawnych

4 – Ilość złożonych wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.

Jak wynika z powyższego wykresu, ilość składanych wniosków do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o pomoc w ramach rehabilitacji społecznej kształtuje się na podobnym poziomie biorąc pod uwagę lata 2007-2009. Niepokojącym zjawiskiem jest coroczny wzrost osób, które ubiegają się o pomoc finansową w ramach zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Coraz większy odsetek osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wschowskiego wymaga zaopatrzenia w wyżej wymienione przedmioty i środki. Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie najczęściej dofinansowywanym przedmiotem ortopedycznym są wózki inwalidzkie i obuwie ortopedyczne, natomiast w przypadku środków pomocniczych aparaty słuchowe, pieluchomajtki, cewniki, czy worki do zbiórki moczu.

Warto dodać, że osoby niepełnosprawne oraz osoby długotrwale, ciężko chore korzystają również ze świadczeń pomocy społecznej. Z danych statystycznych przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej wynika, że problem niepełnosprawności i długotrwałej, ciężkiej choroby jest jednym z dominujących w Powiecie Wschowskim. W 2007r. z problemem niepełnosprawności borykało się 656 rodzin. Obserwuje się jednak tendencję spadkową tego problemu ponieważ w 2008r. liczba rodzin z tym problemem wynosiła 514 a w 2009r. już 475. Z długotrwałą ciężką chorobą borykało się, jak wynika z danych statystycznych przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej, w 2007r. 541 rodzin, w 2008r. aż 581 rodzin, a w 2009r. liczba rodzin spadła do 477.

Biorąc pod uwagę fakt, że problem niepełnosprawności dotyka nasze społeczeństwo coraz bardziej, bardzo ważny jest rozwój systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej tej grupy osób. Rehabilitacja społeczna jest procesem, który dąży do zapewnienia osobom niepełnosprawnym godziwego życia w poczuciu użyteczności społecznej i bezpieczeństwa społecznego oraz zawodowego. Proces ten powinny cechować działania organizacyjne, medyczne, edukacyjne i techniczne, które umożliwią uzyskanie możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji w społeczeństwie osób niepełnosprawnych. Oczywiście przy aktywnym uczestnictwie tych osób w w/w działaniach. Pozostawienie osób niepełnosprawnych i ich rodzin bez pomocy powodować może izolację społeczną. Dlatego też bardzo ważna jest integracja osób niepełnosprawnych, która wzmocni postawy prospołeczne mieszkańców, zaangażuje też dzieci i młodzież w niesienie pomocy osobom najbardziej potrzebującym. W ten sposób wzmocnione zostaną więzi wewnątrz społeczności powiatu, a także wzrośnie poziom integracji międzypokoleniowej.

4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Występowanie wyuczonej bezradności w Powiecie Wschowskim jest związane przede wszystkim z takimi współczesnymi problemami społecznymi jak bieda, bezrobocie i przemoc w rodzinie. Społeczne i indywidualne konsekwencje wyuczonej bezradności można łagodzić odpowiednimi oddziaływaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi, które powinny być stosowane w wychowaniu oraz bezpośrednio i pośrednio w pracy socjalnej.

Nie ulega wątpliwości, że najwłaściwszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka jest rodzina. To w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze informacje o otaczającym je świecie, tu poznaje i przyswaja normy moralne oraz wzorce zachowania. Tylko ona zaspokaja podstawowe potrzeby emocjonalne dziecka. Rodzice posiadają niezbędną autonomię i środki do prawidłowego wychowania swoich dzieci. Gwarantują im to przepisy prawa, przewidując jednak możliwość sprawowania kontroli nad prawidłowym wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Również dziecko ma prawo sygnalizować niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej zagrażające jego dobru. Najważniejszą jednak funkcję kontrolną w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej sprawuje państwo, działając poprzez swoje organy, a głównie przez sąd opiekuńczy. Ukształtowanie instytucji władzy rodzicielskiej w polskim prawie rodzinnym związane jest z jego zasadą główną - dobra dziecka. Ponieważ dziecko przez pierwsze lata życia jest niesamodzielne, naturalne jest, że zostaje przez swoich rodziców otoczone pieczą. Wykonywanie tej pieczy nazwane jest powszechnie władzą rodzicielską. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny. Kształtując władzę rodzicielską, ustawodawca uznał jednak za konieczne poddawanie jej kontroli sądu opiekuńczego. Ingerencja sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej prowadzi do jej ograniczenia, zawieszenia bądź pozbawienia. Gdy istnieją jakiegokolwiek wątpliwości, co do prawidłowości wykonywania władzy rodzicielskiej, sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego bada i ocenia czy dobro dziecka zostało naruszone lub czy jest zagrożone. Efektem tego może być umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Najczęstszymi przyczynami interwencji sądu w Powiecie Wschowskim są: niewydolność wychowawcza rodziców, zaniedbywanie obowiązku sprawowania pieczy nad dzieckiem, nadużywanie alkoholu przez jedno z rodziców, nieporadność, brak środków utrzymania, brak odpowiednich warunków mieszkaniowych i inne. Efektem nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej jest najczęściej absencja szkolna, związane z nią dodatkowe kłopoty szkolne dziecka, między innymi powtarzanie klasy, zły stan sanitarny i zdrowotny mieszkań, brud, brak nawyków

higienicznych. Towarzyszy temu często zaburzony rozwój emocjonalny i brak poczucia bezpieczeństwa.

Jak wynika z danych statystycznych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych borykało się w Powiecie Wschowskim w 2007r. - 336 rodzin, a w 2008r. aż 414 rodzin. Można zaobserwować jednak tendencje spadkową tego problemu, ponieważ już w 2009r. liczba rodzin z tym problemem wynosiła 302 rodziny.

Warto zwrócić uwagę na to, iż bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest w Powiecie Wschowskim główną przyczyną umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych, dlatego tak ważna jest praca socjalna z rodzinami dotkniętymi niezaradnością życiową, która będzie zapobiegać wykluczeniu społecznemu tych rodzin i ograniczy liczbę dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki.

5. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Z danych statystycznych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, że kolejnym znaczącym problemem w Powiecie Wschowskim jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Matki biologiczne, które nie podejmują zatrudnienia (ze względu na opiekę nad dziećmi) ubiegają się często, jak wynika z danych statystycznych, o świadczenia z pomocy społecznej. W 2007r. ośrodki pomocy społecznej udzieliły pomocy finansowej w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa 135 rodzinom. W 2008r. liczba rodzin dotkniętych tym problemem wynosiła już 171.

Obserwuje się jednak tendencje spadkową tego problemu, ponieważ w 2009r. świadczeń związanych z ochroną macierzyństwa udzielono tylko 133 rodzinom.

6. Alkoholizm

Zjawiskiem alkoholizmu dotknięte mogą być wszystkie grupy społeczne i zawodowe, bez względu na płeć i pochodzenie. Takie zjawiska, jak: ubóstwo, bezrobocie z pewnością doprowadzają jednostkę do marginalizacji społecznej i sprzyjają rozwojowi choroby alkoholowej. Coraz łatwiejszy jest również dostęp do napojów alkoholowych. Jest to jeden z najpoważniejszych problemów, któremu trudno zaradzić. Niestety coraz częściej statystyki wskazują, że obniża się drastycznie wiek inicjacji alkoholowej, co jest po części spowodowane brakiem kontroli ze strony rodziców lub/i niewłaściwymi wzorcami przez nich

prezentowanymi. Dany problem jest dostrzegalny, ale tak naprawdę nie da się jednoznacznie określić liczby osób uzależnionych, gdyż nie są one nigdzie rejestrowane.

Alkoholizm zaliczany jest do nałogów. Doprowadza on bowiem do wyniszczenia zdrowotnego, psychicznego, a także społecznego. Bezpośrednio dotyczy jednej osoby, ale pośrednio biorą w nim udział osoby znajdujące się w najbliższym otoczeniu uzależnionego. Zwiększa się zdecydowanie ilość kobiet nadużywających alkoholu. Ponadto modne kampanie reklamowe skutkują tym, że młodzież uznaje, takie trunki, jak np. piwo, za niezbędny i modny element kultury młodzieżowej.

W Powiecie Wschowskim w każdej gminie działają Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które zajmują się profilaktyką uzależnień, jednak nie wszystkie osoby dotknięte alkoholizmem są zgłoszone w w/w instytucji.

Poniższa tabela prezentuje liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim na przestrzeni trzech lat badawczych. Dane te jednak nie obrazują pełni problemu alkoholizmu na terenie powiatu, ponieważ ich źródłem są GKRPA na terenie powiatu, które nie posiadają w swojej ewidencji wszystkich osób dotkniętych chorobą alkoholową. Zmierzenie całości tego problemu jest niemożliwe, ponieważ wiele osób dotkniętych alkoholizmem nie podejmuje żadnego leczenia.

Tabela nr 14 Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim, objętych pomocą GKRPA w latach 2007-2009.

Lata	Liczba osób uzależnionych
2007	163
2008	130
2009	129

Źródło: Dane uzyskane z GKRPA we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowie.

Z powyższych danych wynika, że liczba osób dotkniętych problemem nadużywania alkoholu, będących pod opieką GKRPA, z roku na rok jest coraz niższa. Wynik ten jest zadowalający, jednak warto jeszcze raz zauważyć, że skali powyższego problemu nie da się jednoznacznie zbadać. Wiele osób uzależnionych kryje się ze swoim problemem i nie jest zarejestrowanych w żadnych instytucjach pomocowych.

Kolejna tabela przedstawia liczbę osób uzależnionych, współuzależnionych i skierowanych na leczenie odwykowe, z podziałem na płeć i pochodzenie.

Tabela nr 15. Osoby uzależnione, współuzależnione i skierowane na leczenie w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009 z podziałem na płeć i pochodzenie.

Wyszczególnienie	2007				2008				2009			
	Płeć		Pochodzenie		Płeć		Pochodzenie		Płeć		Pochodzenie	
	K	M	W	M	K	M	W	M	K	M	W	M
Liczba osób uzależnionych	20	143	88	75	19	111	72	58	16	113	65	64
Liczba rodzin dotkniętych współuzależnieniem	50	110	88	72	40	87	72	55	12	95	48	59
Liczba osób skierowanych na leczenie	2	41	23	18	5	33	17	17	12	59	53	18
Liczba osób, które podjęły leczenie	3	14	16	1	2	14	5	11	1	4	5	-
Liczba wniosków o leczenie przekazanych do sądu	5	40	25	20	5	34	21	18	11	50	44	17

Dane uzyskane z GKRPA we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowie.

Z danych GKRPA wynika, że w Powiecie Wschowskim zdecydowanie większą grupę osób uzależnionych w poszczególnych latach stanowili mężczyźni. Nie oznacza to, że kobiety nie są narażone na wpadnięcie w nałóg. Powyższe wyniki pokazują również, że w większości przypadków osoby uzależnione zamieszkują na wsi, jest ich jednak z roku na rok mniej. W przypadku mieszkańców miast dotkniętych chorobą alkoholową odnotowano w 2007r. 75

osób. W kolejnym roku liczba tych osób spadła do 58 osób, by następnie w 2009 roku zanotować tendencję wzrostu do 64 osób.

W 2007 roku odnotowano 160 osób dotkniętym zjawiskiem współzależnienia. Porównując lata 2007 - 2009, można zauważyć tendencję spadkową osób dotkniętych tym zjawiskiem. W poszczególnych latach przeważającą liczbę stanowiły też osoby współzależnione zamieszkujące na wsi, z wyjątkiem roku 2009, gdzie więcej było osób współzależnionych, zamieszkujących w miastach.

W 2007 roku 43 osoby z chorobą alkoholową zostały skierowane na leczenie. W 2008 roku skierowań tych było o 5 mniej, natomiast w 2009 roku, aż o 28 więcej. Osoby, w stosunku, do których zdecydowano o potrzebie podjęcia leczenia odwykowego w większości zamieszkiwały na wsi. W 2009 roku ich liczba wzrosła aż do 53. Liczba mieszkańców miast skierowanych na leczenie, utrzymuje się na tym samym poziomie.

Osoby z problemem alkoholowym na leczenie odwykowe kierować może również prokuratura. Na podstawie danych statystycznych uzyskanych z Prokuratury Rejonowej we Wschowie, ustalono, że w 2007 roku skierowano 40 wniosków do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2008 roku liczba wniosków wzrosła do 52, natomiast w 2009 roku zmalała do 20.

Jak wynika z danych GKRPA, wśród osób, które zostały skierowane na leczenie, tylko 17 podjęło się terapii w 2007 roku i z roku na rok było ich mniej. Terapii częściej poddawali się mężczyźni, co również wynikało z faktu, że stanowią oni o wiele liczniejszą grupę osób uzależnionych. Można również zauważyć, że częściej leczenie podejmują mieszkańcy wsi.

Podsumowując należy zauważyć, że problem z uzależnieniem posiadają głównie mężczyźni. Większość osób uzależnionych zamieszkuje też na wsi.

Powyższe dane nie odzwierciedlają jednak rzeczywistego problemu oraz liczby osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim. Liczby przedstawiają jedynie osoby, z którymi GKRPA prowadziły działania motywujące do podjęcia leczenia.

Aby zniwelować skutki nieprawidłowych postaw rodzicielskich wynikających z alkoholizmu oraz zapobiec zjawisku wykluczenia społecznego, na terenie powiatu funkcjonują świetlice wsparcia dziennego prowadzone przez GKRPA. Znajdują się one w następujących miejscowościach: w Ciosańcu, Sławie, Starym Strączu, Łupinach,

Krzepielowie, Dryżynie, Goli, Jędrzychowicach, Starych Drzewcach, Szlichtyngowie, Zamysławie, Łysiny, Osowej Sieni, Przyczynie Dolnej, Wygnańcach. Na terenie miasta Wschowy działają 3 świetlice o profilu socjoterapeutycznym.

Z uwagi na dużą skalę zjawiska, jakim jest problem alkoholowy, walka z nim na terenie Powiatu Wschowskiego powinna przejawiać się w szeroko pojętej profilaktyce, a także wzmacnianiu działań instytucji pomocowych działających na rzecz osób uzależnionych.

7. Przemoc w rodzinie

Przemoc domowa to jeden z najistotniejszych problemów współczesnego świata. Dom rodzinny postrzegany jest jako oaza bezpieczeństwa i miłości, jako schronienie przed złem tego świata. Jednak dla wielu dzieci jest on miejscem codziennej tragedii, gdzie dziecko staje się ofiarą, a sprawcą jest najukochańsza osoba na świecie, czyli tata lub mama. Przemoc przekształca najwspanialszy okres w życiu dziecka w koszmar. Zabiera dziecku radość dzieciństwa, pozbawia go uśmiechu, a rodzi w sercu dziecka cierpienie.

Przemoc wobec dziecka nie jest przypadkowa, ale wynika z utrwalonego indywidualnie lub społecznie wzoru postępowania z dzieckiem. Przemoc jest przekazywana z pokolenia na pokolenie i dlatego tak ciężko ją zwalczyć, jest wpisana w osobowość człowieka.

Przemoc jako nadużycie wobec dziecka zabija jego niewinność, niszczy zdolność wchodzenia w intymne i bezinteresowne więzi międzyludzkie, dziecko zostaje odizolowane od świata zewnętrznego. Czuje się gorsze od innych i żyje w przekonaniu, że jest wszystkimu winne.

Istotą przemocy domowej jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Na przemoc w rodzinie należy patrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany jest artykuł 207 Kodeksu Karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności. Z perspektywy moralnej przemoc to krzywdzenie słabszego. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia, a przede wszystkim obawiać się kary ze strony innych ludzi. Moralna ocena powinna powstrzymać sprawców, a świadków motywować do

pomagania. Psychologiczne spojrzenie kładzie nacisk na cierpienie i bezradność ofiary, pokazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Perspektywa społeczna to obyczaje i postawy, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać, a z drugiej strony to przeciwdziałanie przemocy, w które angażują się siły społeczne.

Przemoc może być fizycznym, psychicznym bądź emocjonalnym znęcaniem się, a także zaniechaniem bądź przemocą seksualną. Główną przeszkodą w skutecznym rozwiązaniu problemu przemocy w rodzinie jest brak wiarygodności informacji na temat występujących problemów, ponieważ ofiary rzadko zgłaszają policji akt przemocy oraz obawa ofiar przed reakcją opinii publicznej.

Z przemocą współwystępuje problem alkoholowy, ale sam alkohol nie jest przyczyną, lecz czynnikiem ryzyka pojawienia się przemocy. Badania populacyjne udowodniły, że w rodzinach, w których występuje przemoc, w połowie przypadków występuje alkoholizm. W badaniach nad przemocą wobec dzieci stwierdzono, że gdy ojcowie nadużywają alkoholu, to częściej dochodzi do zaniechania dzieci niż używania przemocy fizycznej. Alkohol oddziałuje na zachowania agresywne poprzez zmniejszenie mechanizmów kontroli oraz przez nastawienie, że alkohol zmienia zachowanie. Współwystępowanie przemocy w rodzinie i alkoholu może być dziedziczeniem społecznym zachowań agresywnych i wzorów picia. Częste napady złości, gniewu, wrogości, obniżony nastrój, niska samoocena, niskie umiejętności radzenia sobie, słabe wsparcie społeczne oraz występowanie przemocy w rodzinie pochodzenia, to podobieństwa między osobami z problemem alkoholowym a sprawcami przemocy w rodzinie.

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji we Wschowie wynika, że problem przemocy w rodzinie dotyka również mieszkańców Powiatu Wschowskiego. Policja odnotowała następującą liczbę interwencji domowych w ramach procedury „Niebieskiej Karty”:

- w roku 2007 – 232 interwencje,
- w roku 2008 – 279 interwencji,
- w roku 2009 – 256 interwencji.

Na uwagę zasługuje fakt, że ponad połowa sprawców przemocy w rodzinie była pod wpływem alkoholu, co potwierdza, że alkohol jest jedną z podstawowych przyczyn przemocy

domowej. Pociuszającym jest fakt, że w roku 2009 w niewielkim stopniu zmniejszyła się liczba zgłoszeń, aczkolwiek jest to nadal znaczący problem społeczny. Konieczne jest podjęcie wielu działań począwszy od profilaktyki po separację sprawców przemocy, celem ograniczenia wielkości tego problemu.

Jednym z elementów w walce z przemocą w rodzinie są prowadzone od 2008r.przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. W latach 2008 – 2009 przeszkolono 10 mężczyzn. Listę uczestników programu sporządzono na podstawie notatek policyjnych o interwencjach domowych i założeniu Niebieskiej Karty.

Program korekcyjno – edukacyjny opracowany został na podstawie zasad terapii poznawczo – behawioralnej oraz materiału szkoleniowego „Praca ze sprawcami przemocy” (źródło Polish American Association program „Education Groups For Men Who Batter - The Duluth Model”) rekomendowanego przez Fundację Przeciw Wykluczeniu Społecznemu „Będziesz”.

Zagadnienia programowe kierowane są na edukację uczestników, czyli przekazywanie wiedzy, które odbywa się w sposób aktywizujący między innymi przez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń. Szczególnie ważną częścią programu jest praca nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych w wybranych scenkach oraz swoich własnych sytuacji życiowych. W związku z powyższym uczestnicy jednocześnie odbywają ćwiczenia nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania w grupie.

Forma zajęć obejmuje spotkania indywidualne oraz spotkania grupowe. Realizacja programu odbywa się w systemie zamkniętym o stałej liczbie uczestników. Informacje pozyskane od uczestników są objęte zasadą poufności.

8. Przestępczość

Zjawisko przestępczości jest obecnie jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Popelniane przestępstwa mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność powiatu.

Z analizy kategorii przestępstw za lata 2007-2009 dokonanej na podstawie danych z KPP we Wschowie wynika, że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu nie uległ pogorszeniu. Z uzyskanych danych wynika, że przestępstwa głównie popełniane są przez pełnoletnich mężczyzn. Analizując poniższe zestawienia, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w latach 2007 – 2009 były: kradzieże, włamania, przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Wyżej wymienione przestępstwa również dominują wśród nieletnich sprawców. Przestępczość wśród nieletnich jest głównie wynikiem upadku autorytetu rodziny, niskich umiejętności rodzicielskich i wychowawczych rodziców oraz braku atrakcyjnej formy spędzania czasu wolnego. Przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży powinno być jednym z priorytetowych działań samorządu powiatowego.

Kategorie przestępstw z szczegółowym podziałem na płeć i wiek ilustrują poniższe tabele.

Tabela nr 16 Zestawienie kategorii przestępstw odnotowanych na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007 – 2009 z podziałem na płeć.

Rodzaj popełnionego przestępstwa	Płeć		Razem
	Mężczyzna	Kobieta	
2007			
Kradzież	78	9	87
Włamanie	76	1	77
Rozbój	10	0	10
Bójka lub pobicie	7	1	8
Uszczerbek na zdrowiu	26	6	32
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	8	1	9
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	39	1	40
Zabójstwo/morderstwo	0	0	0
Przestępstwo drogowe	9	3	12
Gwałt	1	0	1
Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	26	1	27
Oszustwo	21	3	24
Falszerstwo	4	2	6
Korupcja	2	0	2
Spożywania alkoholu w miejscu publicznym	2	2	4
Niszczenie mienia	22	1	23
2008			
Kradzież	60	11	71
Włamanie	49	5	54
Rozbój	12	0	12
Bójka lub pobicie	9	0	9
Uszczerbek na zdrowiu	27	4	31
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	15	1	16
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	49	1	50
Zabójstwo/morderstwo	0	0	0
Przestępstwo drogowe	6	2	8

Gwałt	0	0	0
Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	24	1	25
Oszustwo	18	11	29
Falszerstwo	4	4	8
Korupcja	0	0	0
Spożywania alkoholu w miejscu publicznym	0	0	0
Niszczenie mienia	29	3	32
2009			
Kradzież	64	13	77
Włamanie	58	4	62
Robój	8	0	8
Bójka lub pobicie	4	0	4
Uszczerbek na zdrowiu	23	2	25
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	7	1	8
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	40	3	43
Zabójstwo/morderstwo	1	0	1
Przestępstwo drogowe	4	0	4
Gwałt	3	0	3
Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	16	0	16
Oszustwo	16	1	17
Falszerstwo	8	1	9
Korupcja	0	0	0
Spożywania alkoholu w miejscu publicznym	2	2	4
Niszczenie mienia	40	6	46

Dane statystyczne KPP we Wschowie

Tabela nr 17 Zestawienie kategorii przestępstw odnotowanych na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007 – 2009 z podziałem na wiek sprawców.

Rodzaj popełnionego przestępstwa	Wiek sprawców		Razem
	0 - 18	Powyżej 18	
2007			
Kradzież	31	56	87
Włamanie	20	58	78
Rozbój	6	4	10
Bójka lub pobicie	2	6	8
Uszczerbek na zdrowiu	17	15	32
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	0	9	9
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	15	25	40
Zabójstwo/morderstwo	0	0	0
Przestępstwo drogowe	2	12	14
Gwałt	0	1	1
Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	0	27	27
Oszustwo	2	22	24
Falszerstwo	1	5	6
Korupcja	0	2	2
Spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	0	4	4
Niszczenie mienia	0	23	23
2008			
Kradzież	11	60	71
Włamanie	20	34	54
Rozbój	5	7	12
Bójka lub pobicie	5	4	9
Uszczerbek na zdrowiu	14	17	31
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	1	14	15
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	21	30	51
Zabójstwo/morderstwo	0	0	0
Przestępstwo drogowe	1	7	8
Gwałt	0	0	0

Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	1	24	25
Oszustwo	0	29	29
Falszerstwo	0	8	8
Korupcja	0	0	0
Spożywania alkoholu w miejscu publicznym	0	0	0
Niszczenie mienia	0	32	32
2009			
Kradzież	14	63	77
Włamanie	19	43	62
Rozbój	5	3	8
Bójka lub pobicie	1	3	4
Uszczerbek na zdrowiu	8	17	25
Przestępstwo przeciwko funkcjonariuszom publicznym	1	7	8
Przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	19	24	43
Zabójstwo/morderstwo	1	0	1
Przestępstwo drogowe	0	4	4
Gwałt	0	3	3
Przestępstwo o czyn z art. 207 § 1 KK (przemoc w rodzinie)	0	16	16
Oszustwo	1	16	17
Falszerstwo	0	9	9
Korupcja	0	0	0
Spożywania alkoholu w miejscu publicznym	0	4	4
Niszczenie mienia	0	46	46

Dane statystyczne KPP we Wschowie

ROZDZIAŁ IV. ANALIZA SWOT

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery kategorie czynników strategicznych:

- **S** (Strengths) – mocne strony (wszystko, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu)
- **W** (Weaknesses) – słabe strony (wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu)
- **O** (Opportunities) – szanse: (wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany)
- **T** (Threats) – zagrożenia (wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany)

Tabela nr 18 **Określenie mocnych i słabych stron Powiatu Wschowskiego.**

Mocne strony powiatu	Słabe strony powiatu
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze funkcjonująca infrastruktura instytucjonalna: <ul style="list-style-type: none"> - Dom Dziecka we Wschowie - 2 domy dziecka w Sławie - Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Niepełnosprawnych Intelektualnie we Wschowie, - Warsztaty Terapii Zajęciowej we Wschowie, - ośrodki pomocy społecznej w gminach, - Powiatowy Urząd Pracy, - Sąd Rejonowy we Wschowie, - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna we Wschowie i Sławie, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. • Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej. • Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej, Powiatowa Rada Organizacji Pozarządowych. • Niewielka liczba ludności w powiecie. • Rozwinięta sieć placówek oświatowych, w tym Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy z Powiatowym Centrum Rehabilitacji dla Dzieci. • Zakłady pracy chronionej. • Centrum Informacji dla Osób Niepełnosprawnych przy PCPR. • Grupy charytatywne działające przy kościołach. • Placówki wsparcia dziennego (świetlice socjoterapeutyczne) w gminach. • Pomoc pieniężna dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych. • Dożywianie organizowane przez OPS-y, Dom Serca. • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. • Szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. • Programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy. • Zakład Opieki Leczniczej i hospicjum domowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna koordynacja i przepływ informacji między jednostkami • Niedostateczna opieka dla osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych. • Brak odpowiednich kwalifikacji u osób bezrobotnych. • Brak nowych zakładów pracy. • Brak mieszkań socjalnych i chronionych. • Niewystarczająca kadra w jednostkach pomocy społecznej. • Roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej. • Narastająca patologia w rodzinach i wśród nieletnich. • Brak specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin w kryzysie. • Mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze. • Brak zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. • Brak wystarczających środków finansowych z PFRON na realizację ustawowych zadań • Bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej

Tabela nr 19. **Zagrożenia i szanse Powiatu Wschowskiego**

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne powiatu. ▪ Rozwinięta sieć placówek oświatowych. ▪ Placówki wsparcia dziennego. ▪ Opieka zdrowotna skierowana na leczenie i profilaktykę. ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura instytucjonalna w powiecie w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną. ▪ Wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej. ▪ Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej poprzez szkolenia, kursy. ▪ Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej w ramach realizacji zadań pomocy społecznej. ▪ Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. ▪ Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. ▪ Rozwój bazy turystycznej. ▪ Współpraca między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi. ▪ Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych. ▪ Dostęp do informacji dla osób niepełnosprawnych poprzez Centrum Informacji dla Osób Niepełnosprawnych przy PCPR. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ubożenie społeczeństwa powodujące wzrost osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej. ▪ Ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. ▪ Zarobkowa emigracja ludności w szczególności młodych osób. ▪ Mało nowych miejsc pracy. ▪ Patologie w społeczności lokalnej. ▪ Postępujący upadek wartości rodziny. ▪ Narastająca patologia oraz niewydolność wychowawcza w rodzinach, co wiąże się z umieszczaniem dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych. ▪ Brak kandydatów na niespokrewnione rodziny zastępcze. ▪ Zagrożenie demograficzne związane z małym przyrostem naturalnym i starzeniem się społeczeństwa. ▪ Ograniczone środki PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej. ▪ Ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. ▪ Brak mieszkań socjalnych i chronionych dla pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych. ▪ Niewystarczająca kadra pomocy społecznej

ROZDZIAŁ V. KIERUNKI ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE WSCHOWSKIM – CELE STRATEGICZNE

<i>Cel strategiczny: Sprawny system opieki nad dzieckiem i rodziną</i>					
Cele operacyjne	Kierunek działania	Realizatorzy/ partnerzy	Termin realizacji	Instytucja koordynująca	Źródła finansowania
<i>Rozwój rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie lokalnego programu opieki nad dzieckiem i rodziną. 2. Promowanie rodzinnej opieki zastępczej wśród społeczności lokalnej. 3. Nabór i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. 4. Tworzenie nowych niespokrewnionych rodzin zastępczych, w tym rodzin zawodowych. 5. Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego 6. Podnoszenie kwalifikacji opiekuńczo - wychowawczych istniejących rodzin zastępczych. 7. Wspieranie rodzin zastępczych w organizacji aktywnych form wypoczynku i opieki nad dziećmi. 8. Wspieranie działań integrujących rodziny zastępcze. 	PCPR, Starostwo Powiatowe, OPS-y, Sąd Rejonowy, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, urzędy miast i gmin, ośrodek adopcyjno-opiekuńczy, domy dziecka	Działania ciągłe	PCPR	Budżet powiatu, państwa, fundusze unijne

	<ol style="list-style-type: none"> 9. Doskonalenie funkcjonowania placówek opiekuńczo – wychowawczych. 10. Wspieranie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w procesie usamodzielnienia. 11. Rozwijanie i wspieranie aspiracji edukacyjnych i zawodowych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. 12. Tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. 13. Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej. 				
<i>Działania na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych (wspieranie i wzmacnianie odpowiedzialności za dzieci i przygotowanie do życia społecznego). 2. Rozwijanie usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin dotkniętych skutkami patologii społecznej. 3. Podnoszenie kwalifikacji opiekuńczo – wychowawczych rodziców dotkniętych patologią. 4. Stwarzanie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki rodziców poprzez przewyciężanie trudności występujących 	PCPR, OPS-y, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, GKRPA	Działania ciągłe	PCPR	Budżet państwa, powiatu, gmin, fundusze unijne

	w ich rodzinach.				
<i>Tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i interwencji kryzysowej</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie specjalistycznych usług dla osób dotkniętych przemocą i znajdujących się w sytuacjach kryzysowych (poradnictwo, schronienie) 2. Edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Działania profilaktyczne w szkołach. 4. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. 	PCPR, OPS-y, KPP, poradnie psychologiczne – pedagogiczne, GKRPA	Działania ciągłe	PCPR	Budżet państwa, powiatu, gmin, fundusze unijne
<i>Cel strategiczny: Aktywizacja osób bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców</i>					
<i>Wspieranie procesu powstawania miejsc pracy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych i wspieranie ich w procesie zakładania własnej działalności gospodarczej. 2. Organizacja lokalnych targów i giełd pracy. 3. Organizacja szkoleń i kursów doskonalących podnoszących kwalifikacje osób bezrobotnych. 4. Prowadzenie badań i diagnoz lokalnego rynku pracy 	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Rada Zatrudnienia, przedsiębiorcy, Starostwo Powiatowe we Wschowie, urzędy gmin z terenu Powiatu Wschowskiego, CKUiP we Wschowie, placówki oświatowe	Działania cykliczne i ciągłe	PUP	Budżet powiatu, gmin, fundusze unijne

<i>Działania z zakresu doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój doskonalenia zawodowego kadr Powiatowego Urzędu Pracy. 2. Rozwój form doradztwa zawodowego dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy wykorzystujący najnowsze technologie. 	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Starostwo Powiatowe we Wschowie, urzędy miast i gmin, Wojewódzki Urząd Pracy, instytucje szkoleniowe	Działania ciągłe	PUP	Budżet państwa, powiatu, fundusze unijne
<i>Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia ponadgimnazjalnego w powiecie, dostosowanego do potrzeb rynku pracy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca władz powiatu ze środowiskami gospodarczymi i społecznymi w poszerzaniu oferty edukacyjnej na szczeblu ponadgimnazjalnym i dostosowywaniu profili nauczania do potrzeb rynku pracy. 2. Wykorzystanie międzynarodowej współpracy jednostek samorządu terytorialnego, do pogłębiania znajomości języków obcych i realizacji wspólnych projektów edukacyjnych. 3. Wykorzystywanie nowoczesnych technik nauczania w procesie kształcenia młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. 4. Współpraca szkół ponadgimnazjalnych z przedsiębiorcami. 5. Współpraca szkół ponadgimnazjalnych z Powiatowym Urzędem Pracy we Wschowie w zakresie doradztwa zawodowego i kształtowania kariery zawodowej. 	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Starostwo Powiatowe we Wschowie, urzędy gmin, pracodawcy, Powiatowa Rada Zatrudnienia, Ochotniczy Hufiec Pracy	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze unijne
<i>Cel strategiczny: Rozwój systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych</i>					

Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym do szkoleń i staży. 3. Udzielanie pożyczek i jednorazowych świadczeń na uruchomienie działalności gospodarczej. 	PUP, PCPR, funkcjonujące na terenie powiatu podmioty gospodarcze	Zadania ciągłe	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Budżet państwa, budżet powiatu, gmin, fundusze unijne, środki PFRON
Zorganizowanie systemu działań wspierających osoby niepełnosprawne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznanie środowiska osób niepełnosprawnych na terenie powiatu (zbadanie skali zjawiska niepełnosprawności) 2. Promowanie imprez integracyjnych. 3. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. 4. Popularyzacja aktywnych form życia, upowszechnienie sportu, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. 5. Pomoc w rozwoju samodzielności osób niepełnosprawnych. 6. Pomoc w tworzeniu i rozwoju organizacji pozarządowych. 7. Tworzenie przewodników i informatorów dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 8. Upowszechnianie środowiskowych form pomocy dla osób niepełnosprawnych. 	Organizacje pozarządowe, Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy miast i gmin, zakłady pracy chronionej, OPS, DPS, WTZ, SOSW	Zadania ciągłe	PCPR	Budżet państwa, powiatu, gmin, PFRON, fundusze unijne
Zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie izolacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach edukacyjnych. 2. Szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie 	Starostwo Powiatowe, PCPR, SOSW, placówki oświatowe	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe	Budżet państwa, powiatu, gmin, środki PFRON, fundusze unijne

	<p>wspomagania rozwoju osób niepełnosprawnych.</p> <p>3. Rozwijanie działalności Powiatowego Centrum Rehabilitacji dla Dzieci.</p>				
<p><i>Stworzenie szerokiego systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych</i></p>	<p>1. Zapewnienie rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego.</p> <p>2. Wprowadzanie nowoczesnych form rehabilitacji.</p> <p>3. Tworzenie przewodników i informatorów dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i środowisk lokalnych.</p>	<p>SOSW, PCPR, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe</p>	<p>Działania ciągłe</p>	<p>Starostwo Powiatowe</p>	<p>Budżet państwa, powiatu, środki PFRON, fundusze unijne</p>

ROZDZIAŁ VI. WDROŻENIE I MONITORING

Koordynatorem i jednym z głównych realizatorów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wschowskim będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Kolejnymi realizatorami strategii są instytucje i jednostki pomocy społecznej samorządu powiatowego oraz gminnego, a także inne podmioty wspomniane w niniejszym dokumencie, w zakresie swoich kompetencji. Ponadto realizacja Strategii wymaga szerokiego wsparcia społecznego.

Strategia będzie realizowana zgodnie z przyjętymi celami strategicznymi i operacyjnymi. Obejmuje ona swoim zasięgiem okres do 2017 roku. Zakłada się w niej realizację wytyczonych celów, z możliwością wprowadzenia niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach, a także konieczności podejmowania innowacyjnych działań, wpływających z aktualnych potrzeb. Cele strategiczne, w miarę potrzeb będą uszczegóławiane poprzez opracowywanie odrębnych programów, nakierowanych na poszczególne obszary społeczne i grupy beneficjentów końcowych.

Ważnym elementem wdrażania Strategii będzie jego monitorowanie polegające na systemie obserwacji i kontroli realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Trudno jest wybrać miernik realizacji strategii, z uwagi na specyfikę określonych celów. Przyjmuje się jednak, że będą to dane statystyczne tworzone na potrzeby sprawozdawczości przekazywanej do jednostek szczebla wojewódzkiego oraz PFRON. W większości będzie to również liczba spraw załatwianych z danego okresu, porównywana w kolejnych latach.

Obecna Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wschowskim zawiera najistotniejsze problemy występujące na terenie powiatu. Realizacja wyznaczonych celów, niwelujących te problemy będzie wymagała zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych i samorządowych, zaś osiągnięcie oczekiwanych rezultatów, w dużym stopniu będzie uzależnione od zaangażowania wszystkich podmiotów włączonych w tworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej w Powiecie Wschowskim.

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie

Spis tabel i wykresów

Tabele:

Tabela nr 1. Powierzchnia i ludność Powiatu Wschowskiego.

Tabela nr 2. Struktura wiekowa ludności powiatu.

Tabela nr 3. Placówki opieki zdrowotnej i apteki w Powiecie Wschowskim.

Tabela nr 4. Ilość dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki w latach 2007 – 2009.

Tabela nr 5. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009.

Tabela nr 6. Liczba pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którym przyznano świadczenia pieniężne w latach 2007 – 2009.

Tabela nr 7. Powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007-2009.

Tabela nr 8. Powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej na terenie Powiatu Wschowskiego z podziałem na gminy w latach 2007-2009.

Tabela nr 9. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2007r.

Tabela nr 10. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2008r.

Tabela nr 11. Osoby bezrobotne i poszukujące pracy wg stanu na dzień 31.12.2009r.

Tabela nr 12. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy w latach 2007 – 2009.

Tabela nr 13. Struktura udzielonej pomocy finansowej ze środków PFRON w latach 2007-2009.

Tabela nr 14. Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim, objętych pomocą GKRPA w latach 2007-2009.

Tabela nr 15. Osoby uzależnione, współuzależnione i skierowane na leczenie w Powiecie Wschowskim w latach 2007 – 2009 z podziałem na płeć i pochodzenie.

Tabela nr 16. Zestawienie kategorii przestępstw odnotowanych na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007 – 2009 z podziałem na płeć.

Tabela nr 17. Zestawienie kategorii przestępstw odnotowanych na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2007 – 2009 z podziałem na wiek sprawców.

Tabela nr 18. Określenie mocnych i słabych stron Powiatu Wschowskiego.

Tabela nr 19. Zagrożenia i szanse Powiatu Wschowskiego

Wykresy:

Wykres nr 1. Dominujące problemy społeczne w Powiecie Wschowskim w latach 2007-2009 (dane statystyczne z OPS).

Wykres nr 2. Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiecie Wschowskim.

Wykres nr 3 Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wschowskim według kategorii niepełnosprawności.

Wykres nr 4. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiecie Wschowskim.

Wykres nr 5 Wskaźnik ilości najczęściej składanych wniosków w latach 2007 - 2009 na realizację zadań realizowanych ze środków PFRON.